

2015-09-15

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Förstärkt insättningsgaranti

(Fi2015/3438)

Sammanfattning

Riksgäldskontoret (nedan Riksgälden) välkomnar promemorians förslag på implementering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/49/EU av den 16 april 2014 om insättningsgaranti ("insättningsgarantidirektivet"). Implementeringen görs genom ändringar och tillägg till lagen (1995:1571) om insättningsgaranti ("IGL"). Riksgälden tillstyrker i stor utsträckning promemorians förslag om hur insättningsgarantidirektivet ska genomföras i svensk lag. Ändringarna medför både att konsumentskyddet stärks och bidrar till ökad finansiell stabilitet. På några punkter avviker Riksgäldens förslag från dem som framförs i promemorian.

Riksgälden förespråkar att insättningsgarantifonden omvandlas till en garantireserv på ett konto i Riksgälden. Givet att fondens innehav begränsas till svenska statspapper är det svårt att se hur fonden på något avgörande sätt skiljer från ett konto hos staten. En garantireserv skulle anpassa insättningsgarantifondens utformning till stabilitetsfonden och resolutionsreserven.

Riksgälden föreslår en alternativ reglering av insättningsgarantiavgiften. Promemorian föreslår att de sammanlagda avgifterna bestäms som en *andel av totala garanterade insättningar*. Avgifterna fördelas därefter riskjusterat mellan instituten. Riksgälden föreslår i stället att varje instituts avgift baseras på en bestämd *andel av de enskilda institutens* garanterade insättningar som därefter riskjusteras utifrån institutets risknivå. Det totala avgiftsuttaget storlek blir då en funktion av totala garanterade insättningar och branschens risknivå i stället för att enbart följa av mängden garanterade insättningar.

Riksgäldens förespråkar att garantimyndigheten ges möjligheten att använda garantins medel för fler åtgärder än enbart utbetalning av ersättning till insättare. En bredare verktygslåda öppnar för att garantimyndigheten, också för icke-systemviktiga institut, får möjlighet att välja den kostnadseffektivaste lösningen.

Därutöver efterfrågar Riksgälden vissa förtydliganden, lämnar förslag på alternativa formuleringar och kompletteringar samt beskriver vissa praktiska konsekvenser av de förslag som återfinns i promemorian.

Riksgäldens synpunkter följer i stort samma ordning som förslagen läggs fram i promemorian.

Inledning

Insättningsgarantins huvudsakliga syfte är att fungera som ett skydd för konsumenterna genom att garantera att insättningar upp till ett visst belopp skyddas om ett institut försätts i konkurs eller av andra skäl inte kan återbetala deras medel. Insättningsgarantin har dessutom en viktig roll i att bidra till den finansiella stabiliteten genom att – i sin konsumentskyddande funktion – minska risken för uttagsanstormningar.

Det omarbetade direktivet stärker insättningsgarantins roll både vad avser konsumentskyddet och dess bidrag till finansiell stabilitet. Den lagstadgade utbetalningstiden sänks från nuvarande 20 arbetsdagar till sju arbetsdagar. Den förkortade utbetalningstiden minskar risken för negativa privatekonomiska konsekvenser för enskilda insättare genom att reducera den tid som insättaren saknar tillgång till sina medel. Detta medför i sin tur positiva stabilitetseffekter eftersom insättarnas benägenhet att ta ut sina medel torde minska och därmed också minska risken för uttagsanstormning.

Direktivet inför också en skyldighet att fastställa högre ersättningsbelopp för insättningar som härrör från försäljningar av privatbostäder och vissa andra sociala insättningar. Även detta förslag medför en positiv förändring ur såväl ett konsumentskydd- som ett stabilitetsperspektiv.

Riksgälden har länge förordat en bättre riskjustering av avgiftsmodellen. De riktlinjer som Europeiska bankmyndigheten ("Eba") utfärdat avseende avgiftsmodellens utformning, grundat på direktivet, möjliggör en mer riskavspeglande avgiftsmodell liksom en högre grad av harmonisering inom EU vad avser avgiftsuttaget.

Direktivet saknar dock den tidigare bindande skyldigheten att erbjuda kompletterande anslutning till det nationella insättningsgarantisystemet för filialer från andra EU-länder. Hur detta kommer att påverka svenska filialer i andra EU-länder är ännu oklart.

Garanterade insättningar – lagen om resolution

Kvalificerad och garanterad insättning definieras i 2 kap. 1 § förslaget till lag om resolution (se regeringens lagrådsremiss Genomförande av krishanteringsdirektivet). Begreppen får betydelse för hur insättningar ska hanteras i resolution och för den förmånsrätt som införs för bl.a. garanterade insättningar. I promemorians lagförslag (4 c § IGL) föreslås i linje med insättningsgarantidirektivet (artikel 6.2) ett tilläggsbelopp avseende bl.a. försäljning av bostad. Garanterad insättning omfattar enligt definitionen i förslaget till lag om resolution inte detta tilläggsbelopp. Enligt definitionen i

krishanteringsdirektivet (artikel 2.1.94) och insättningsgarantidirektivet (artikel 2.1.5) innefattas dock tilläggsbeloppet i garanterade insättningar.

Definitionen av garanterad insättning måste därför ändras i lagen om resolution så att även tilläggsbeloppet omfattas av begreppet garanterade insättningar.

Insättningsgarantins omfattning

Insättningar som undantas från garantin

De kategorier av insättare som undantas från att omfattas av insättningsgarantin utökas genom det omarbetade direktivet.

Direktivets undantag från ersättningsrätt för pensionsfonder (artikel 5.1 [h]) införs i 5 kap. § 9 IGL. Betydelsen av begreppet ”pensionsfond” är dock oklart och någon tydlig svensk definition av detta begrepp står inte att finna. Riksgälden önskar därför ett förtydligande om vad som avses med pensionsfond.

Filialer inom EES

Om värdlandsanslutning

Ett finansiellt institut tillhör som huvudregel insättningsgarantin i det land där institutet är auktoriserat. Filialer tillhör därför hemlandets insättningsgarantisystem och inte garantisystemet i det värdland där det verkar. Det tidigare direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 94/19/EG av den 30 maj 1994 om system för garanti av insättningar, artikel 4) angav att det måste finnas en möjlighet för en filial att frivilligt ansluta till värdlandets garantissystem för det fall det förelåg skillnader i ersättningsnivå eller omfattning mellan värdlandets skydd och hemlandets. Syftet var att motverka den ojämlika konkurrenssituation som annars uppstår om insättningar hos en filial omfattas av ett lägre eller mindre omfattande skydd än insättningar hos de konkurrerande institut som tillhör hemlandets insättningsgaranti. Vid en sådan anslutning kompletterar värdlandets garantisystem hemlandets genom att täcka mellanskillnaden mellan de båda systemen (”komplettering”). Detta system för kompletterande skydd säkerställde ett visst mått av konkurrensneutralitet och har, i vart fall inom Norden, utnyttjats.

Rent praktisk förutsätter detta kompletterande skydd någon form av överenskommelser mellan de två berörda ländernas garantiorganisationer om samarbete vid ett ersättningsfall. För svensk del har dessa ingåtts i form av icke bindande överenskommelser, s.k. MoU:er.¹ En sådan överenskommelse är nödvändig då värdlandet inte kan beräkna den tilläggsersättning som ska utgå utan information från

---

¹ Bindande överenskommelser med utländska garantimyndigheter är sådana internationella överenskommelser som garantimyndigheten måste ha regeringens bemyndigande för att ingå. Något sådant bemyndigande har aldrig givits. Se vidare prop. 1995/96:60 s. 52f.

hemlandet om vad som redan ersatts. Därutöver fordras ett särskilt beslut av värdlandets garantiorganisation där filialens ansökan om kompletterande skydd beviljas.²

I den omarbetade direktivtexten saknas skyldigheten för värdländer att erbjuda utländska filialer denna möjlighet till kompletterande anslutning. Som framgår av promemorian har dock kommissionen uppgett att det fortfarande är tillåtet att behålla denna möjlighet.

Följaktligen föreligger ingen skyldighet men heller inget hinder för medlemstater att behålla de samarbetsöverenskommelser rörande kompletterande anslutning till värdlandets garantisystem som finns eller att ingå nya avtal. I promemorian föreslås att möjligheten för filialer till utländska institut att ansluta till den svenska garantin behålls. Riksgälden tillstyrker detta då det främjar konkurrens och minskar inträdeshinder på den svenska finansmarknaden.

Hantering av befintliga beslut om komplettering

En förutsättning för att garantimyndigheten ska kunna hantera ett ersättningsfall för en filial i Sverige som beviljats komplettering är att det finns en överenskommelse om samarbete mellan garantimyndigheten och den utländska garantiorganisationen. När den obligatoriska möjligheten till komplettering nu tas bort är det inte givet hur garantiorganisationen i hemländerna för de filialer som har beviljats komplettering enligt 3 § IGL kommer förhålla sig till fortsatt samverkan i dessa frågor. Därför anser Riksgälden att det behövs någon form av övergångsbestämmelse i denna fråga.

Riksgälden föreslår att beslut om komplettering som fattats före de nya bestämmelsernas ikraftträdande ska gälla t.o.m. med den 30 juni 2017. Filialerna kan då i god tid innan detta datum ansöka om ett förnyat beslut om komplettering och garantimyndigheten kan få bekräftat att de överenskommelser om samverkan som finns består och genomföra eventuella nödvändiga justeringar.

Förtydligande av 3 § andra stycket 3 IGL

Vad gäller komplettering enligt 3 § IGL är bestämmelsen utformad så att den syftar till komplettering upp till den svenska garantin.³ Vad gäller den nya möjligheten till komplettering enligt 3 § andra stycket 3 IGL ("hemlandskomplettering") som föreslås i promemorian är det dock fråga om en komplettering utöver den svenska garantin upp till värdlandets nivå. Detta bör förtydligas. Vidare bör det klargöras att sådan komplettering endast är möjlig om värdlandet inte erbjuder motsvarande komplettering.

Bestämmelsen i 3 § andra stycket 3 IGL bör därför förtydligas så att det dels framgår att hemlandskompletteringen medför ett skydd som gäller utöver den ersättningsnivå etc.

---

² Se 3 § första stycket 2 IGL

³ Ordet "garantin" i IGL hänvisar generellt till den svenska garantin.

som gäller enligt den svenska garantin, dels att den förutsätter att värdlandet inte erbjuder sådan komplettering.

Förslag: Ändring av 3 § 3 IGL:

3. en filial i ett annat EES-land till ett svenskt institut och som avser insättningar enligt artikel 6.2 i insättningsgarantidirektivet *som inte omfattas av 4 c § och där filialens värdlands insättningsgaranti inte erbjuder sådan komplettering.*

Om komplettering och valutor

Promemorian föreslår att taket för insättningsgarantin ska uttryckas i svenska kronor i stället för nuvarande 100 000 euro. Detta kan medföra att utländska filialer i Sverige kan komma att ansöka om komplettering enligt 3 kap andra stycket 2 IGL med hänvisning till att det fastslagna kronbeloppet, till följd av växelkursförändringar, överstiger eller kan komma att överstiga värdet på hemlandsskyddet. Ansökan om komplettering till det svenska skyddet kan därför komma att grundas enbart på att hemlandets skydd är angivet i annan valuta. Konsekvensen av en generell anslutning (samtliga kontoslag) på dessa grunder blir att den anslutna filialen aldrig kommer ha ett sämre skydd än svenska institut men väl ett bättre om värdet av hemlandsskyddet till följd av växelkursförändringar överstiger värdet av det svenska skyddet.

Riksgälden föreslår därför att ansökan om kompletterande anslutning enligt 3 kap andra stycket 2 IGL inte får grundas på skillnader som kan uppstå med anledning av växelkursförändringar utan enbart på skillnader som beror på att den svenska garantin omfattar kategorier av insättningar eller insättare som inte omfattas av filialens hemlandsskydd eller på grund av att det svenska skyddet för sociala insättningar enligt 4 c § IGL är generösare än hemlandets. Exempelvis bör inte ett EES-instituts filial i Sverige erbjudas komplettering enbart till följd av att det svenska ordinarie garantibeloppet i kronor enligt 4 § IGL och artikel 6.1 i direktivet överstiger ett belopp motsvarande 100 000 euro.

Det bör därför i IGL framgå att komplettering enligt 3 § andra stycket 2 inte kan avse skillnader i ersättningsnivå som följer av att det harmoniserade beloppet enligt 4 § andra stycket (100 000 euro) uttrycks i olika valutor.⁴

Tredjelandfilialer

Om komplettering till förmån för filial till ett svenskt institut i ett land utanför EES

---

⁴ Riksgälden bedömer att de befintliga beslut om komplettering omfattar skillnader som följer av valutakurseffekter, så tillämpades bestämmelsen bl.a. i ersättningsfallet rörande det danska institutet Capinordics svenska filial som hade kompletterats enligt 3 § IGL. Detta medför att de även av detta skäl bör finnas en övergångsbestämmelse rörande befintliga beslut om komplettering (se ovan under avsnittet Hantering av befintliga beslut om komplettering).

Av 3 § andra stycket 1 IGL framgår att garantimyndigheten får besluta att garantin ska omfatta insättningar hos en filial till ett svenskt institut i ett land utanför EES. Skillnaderna mellan det svenska skyddet och skyddet i vissa värdländer utanför unionen kan vara betydande och det finns exempel på länder vars garanti är högre och på länder vars garanti är lägre än 100 000 euro. Det finns även exempel på både snävare och bredare omfattning av garantin vad gäller vilka insättningar som skyddas.

Om en filial till ett svenskt institut verkar i ett land med lägre skyddsnivå och beviljas anslutning till den svenska insättningsgarantin, kan filialen utnyttja den generösare svenska garantin för att vinna fördelar mot lokala banker. Det framstår som olämpligt. Dels riskerar det att snedvrیدا konkurrens på värdlandets marknad, dels tar svenska staten risker till förmån för insättare i andra länder. Riksgälden föreslår därför att garantimyndigheten vid komplettering för filialer utanför EES får begränsa garantin till den nivå och omfattning som råder i det land där filialen verkar.⁵

Det är heller inte givet att det är möjligt för garantimyndigheten att genomföra en utbetalning av ersättning inom sju dagar till insättare hos en filial utanför EES. Utbetalningstiden är helt beroende av vilket samarbete som kan etableras med motsvarande myndigheter i värdlandet och vilka utbetalningsrutiner som gäller där. Riksgälden föreslår därför att sjudagarsfristen inte ska gälla avseende insättare i sådana filialer.

Förslag: Tillägg till 3 § tredje stycket: ”Garantimyndigheten får i beslut enligt andra stycket 1 begränsa garantin avseende filialens insättningar så att den motsvarar värdlandets garanti vad gäller ersättningsbelopp och kategorier av insättningar.”

Tillägg till 9 a § första stycket: ”7. ersättningen avser insättare i en filial i ett land utanför EES till ett svenskt institut.

Insättningsgarantins ersättningsnivå

Ersättningsbelopp i svenska kronor

Promemorian föreslår att skyddet ska anges i svenska kronor i stället för det belopp om motsvarande 100 000 euro som gäller för närvarande. Riksgälden konstaterar att detta kommer att medföra att garantinivån för svensk del ibland kan komma att behöva justeras i enlighet med artikel 6.5 tredje stycket till följd av valutakursförändringar. Nivån ska revideras vart femte år. Även större valutakursförändringar kan göra att revidering måste ske.

---

⁵ I de ursprungliga förarbetena (prop. 1995/96: 60 s. 44ff) till bestämmelsen ges intrycket att det aktuella institutet kan ansöka om att garantin endast delvis kan gälla i filialen. I lagtexten finns dock ingen möjlighet att ge ett sådant delskydd, utan bestämmelsen tycks endast ge för handen två alternativ. Antingen omfattas filialen helt av den svenska garantin eller inte alls. Om något annat avses bör det komma till tydligt uttryck i lagtexten eftersom det annars vid ett ersättningsfall kan uppstå tveksamheter kring vilket skydd en insättare i tredjelandsfilialen har.

Enligt förslaget i promemorian fastställs ersättningsnivån i kronor i lag. Det betyder att det kommer att krävas lagändring vid revisionerna. Det framstår som opraktiskt. Riksgälden föreslår i stället att grunderna för ersättningsbeloppet, dvs. 100 000 euro med avrundning till jämt kronbelopp i intervallet ± 5000 euro, fastställs i lag, och att regeringen bemyndigas att i förordning fastställa garantins ersättningsnivå i kronor.

Ersättning till filialkunder

När täckningsnivån uttrycks i euro uppstår den situation att insättare i Sverige som till största del har insättningar i kronor inte på förhand kan veta hur mycket som faktiskt kommer omfattas (uttryckt i svenska kronor) den dag ersättningsrätten inträder. Först när ett ersättningsfall har inträffat vet insättaren vilket exakt belopp i svenska kronor som maximalt skyddas genom att tillämpa växelkursen vid tidpunkten för ersättningsfallets inträde.⁶

Genom att uttrycka skyddets täckningsnivå i kronor i stället för euro försvinner förvisso denna osäkerhet runt skyddets omfattning vad avser insättningar i kronor. Däremot uppstår motsvarande osäkerhet för insättare hos filialer till svenska institut i euroländerna (som till största del har sina insättningar i euro). Genom att uttrycka skyddet i kronor förbättras konsumentskyddet för svenska insättare på bekostnad av de insättare som är kunder i svenska bankers filialer i länder som är anslutna till euron.

Det finns ingen enkel lösning för detta dilemma utan problemet kommer bestå så länge svenska institut har filialer i andra EES-länder, oavsett i vilken valuta skyddet uttrycks. En tänkbar lösning vore att i stället tillämpa den harmoniserade skyddsnivån om 100 000 euro eller dess motsvarighet i annan nationell valuta för insättningar i svenska instituts filialer i andra EES-länder. På så vis skulle samtliga insättare i svenska institut, oavsett om man är kund i Sverige eller ett svenskt instituts filial, omfattas av en täckningsnivå uttryckt i nationell valuta som dessutom skulle harmonisera med den nationellt beslutade.

Fördelarna med detta är flera. Dels förbättras konsumentskyddet genom att osäkerheten runt täckningsnivån avlägsnas även för kunder i filialer till svenska institut, dels skapas en ökad harmonisering mellan det svenska skyddet och skyddet i de värdländer där svenska banker verkar genom filial. Av praktiska skäl skulle detta behöva begränsas till sådan ersättning som avser 4 § andra stycket. Sådana insättningar som faller under 4 c § IGL kan i stället harmoniseras genom garantikomplettering enligt promemorians förslag till 3 § andra stycket 3 IGL.

Riksgälden föreslår därför att regeringen överväger möjligheten att för den svenska insättningsgarantin ange skyddets maximala omfattning vad avser insättningar hos

---

⁶ Vid beräkning av ersättningsnivån räknas beloppet i euro om till svenska kronor enligt gällande mittkurs den dag då insättningsgarantin träder in. Mittkursen som används fastställs dagligen av Nasdaq OMX Stockholm (Stockholmsbörsen) och publiceras på Riksbankens webbplats.

svenska instituts filialer i andra EES-länder så att det anpassas till 100 000 euro, eller det nationellt beslutade motsvarande beloppet.⁷ Om en insättare har insättningar både hos ett institut i Sverige och i dess filial i ett annat EES-land bör det framgå att det maximala ersättningsbeloppet ska tillämpas i vardera valuta i förhållande till insättningarnas storlek i filialen respektive i institutet i Sverige. Detsamma bör gälla om insättaren har insättningar i flera olika filialer till samma institut. Samma princip bör även tillämpas när ett institut kompletterat enligt 3 § andra stycket 3 IGL för det fall insättaren har rätt till ersättning för sociala insättningar i flera filialer.

Ett högre ersättningsbelopp för vissa insättningar

Bestämmelsen i 4 c § IGL om ett högre tilläggsbelopp för vissa insättningar är enligt sin ordalydelse tillämpligt även för insättare som är juridiska personer. Om ett bolag eller stiftelse t.ex. erhåller medel p.g.a. av testamente kan de således åberopa regeln om tilläggsbelopp för att få ett högre skydd än 100 000 euro. Det kan ifrågasättas om social skyddshänsyn som ligger bakom bestämmelsen gör sig gällande för andra än fysiska personer (se t.ex. skäl 26). Även det förhållande att det talas om privatbostäder och livssituationer för insättaren (artikel 6.2), talar för att det är fysiska personer som avses. Europeiska kommissionen har vidare vid de arbetsgruppsmöten som har hållits för genomförandet av insättningsgarantidirektivet ("Transposition workshops") uppgett att syftet med kommissionens ursprungliga förslag till direktiv var att det högre tilläggsbeloppet endast skulle omfatta fysiska personer. Riksgälden föreslår att det av 4 c § IGL framgår att det är insättare som är fysiska personer som avses.

Permanentbostad

Vad gäller permanentbostad görs i 4 c § 1 IGL en hänvisning till 47 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Enligt 47 kap. 3 § inkomstskattelagen avses med permanentbostad en bostad där den skattskyldige varit bosatt:

1. under minst ett år närmast före avyttringen, eller
2. under minst tre av de senaste fem åren.

Det är inte uppenbart om detta medför att det är *insättaren* som ska ha varit bosatt i bostaden. Räcker det med att bostaden utgjort permanentbostad för någon (insättaren eller annan) vid tidpunkten för avyttringen? Riksgälden önskar att detta förtydligas.

Möjligen kan kopplingen till inkomstskattelagen föranleda att definition av vilka bostäder som omfattas av det förhöjda skyddet blir allt för restriktiv. Man kan exempelvis tänka sig en situation där en omvandling från fritidshus till permanentbostad inte rapporterats i tid eller att det blir otydligt huruvida en fastighet

---

⁷ Detta bör endast tillämpas i de länder vars skyddsnivå ansluter till direktivets harmoniserade nivå om 100 000 euro eller motsvarande i nationell valuta. Norge har ett undantag från kravet på ett harmoniserat belopp om 100 000 euro och har i stället en täckningsnivå om 2 miljoner norska kronor. Denna möjlighet bör av det skälet inte tillämpas i Norge.

omfattas eller inte. Av tydlighetsskäl finns anledning att göra en vidare tolkning av skyddets omfattning som innefattar fritidshus.

Tidsfristen

Enligt lagförslaget ska insättningen ha gjorts senast tolv månader före ersättningsrättens inträde för att omfattas av det utökade skyddet i 4 c § IGL. Det är något oklart hur tidsfristen ska tolkas. En tolkning är att en insättning skyddas om insättningen på kontot i fråga gjorts inom tolv månader från ersättningstillfället, även om medlen flyttats dit från ett annat konto där den ursprungliga insättningen härrörande från försäljningen av privatbostad eller dylikt gjorts för mer än tolv månader sedan.

En alternativ tolkning är att den ursprungliga insättningen avseende husförsäljning eller dylikt ska ha gjorts inom tolv månader. Det förhållandet att insättningen flyttas till annat institut förlänger inte tidsfristen.

För den senare tolkningen talar att direktivet vad gäller tidsfristen inte berör när insättningen gjordes, utan när beloppet krediterades. Vidare är syftet inte att skydda det högre beloppet under en längre tid utan bara så länge att personen i fråga kan vidta åtgärder för skydda beloppet. Genom att flytta medlen mellan olika konton minst en gång per år skulle det extra skyddet i princip kunna göras evigt, vilket inte kan vara avsikten.

Det bör därför förtydligas i lagtext och motiv att det är tidpunkten för den ursprungliga insättningen som avses.

Finansiering av insättningsgarantin

Målnivå på tillgängliga medel

Direktivet fastställer en lägsta målnivå på fondens tillgångar som senast den 3 juli 2024 ska uppgå till 0,8 procent av garanterade insättningar.⁸ Till följd av att den svenska insättningsgarantin är en statlig kreditgaranti med årlig avgift saknas för närvarande en målnivå för fondens tillgångar. I promemorian föreslås att en minimimålnivå om 0,8 procent av garanterade insättningar införs i IGL. Införandet av en målnivå bedöms nödvändig för att uppfylla direktivets regler dels kring återställning av målnivån, dels avseende insättningsgarantisystemets maximala bidrag till finansiering av resolution. Målnivån föreslås däremot inte fungera som ett tak vid vilket avgiftsuttag upphör.

Riksgälden konstaterar att införandet av målnivån inte i sig kommer att medföra något behov av ökat avgiftsuttag då insättningsgarantifondens samlade tillgångar per den 31 december 2014 uppgick till cirka 2,4 procent av garanterade insättningar. Däremot krävs en målnivå för att kunna tillämpa direktivets regler kring återställning av målnivån

---

⁸ Under vissa omständigheter tillåter dock direktivet att målnivån revideras till 0,5 procent av garanterade insättningar.

efter ett infriande och insättningsgarantisystemets maximala bidrag till finansiering av resolution. Riksgälden tillstyrker därför införandet av en minimimålnivå på 0,8 procent av garanterade insättningar.

Av samma skäl som anges i promemorian tillstyrker Riksgälden även förslaget att målnivån inte ska fungera som ett tak för avgiftsuttaget. Riksgälden vill i sammanhanget också peka på fördelarna med ett jämnt och förutsägbart avgiftsuttag. Om fondens storlek begränsas ökar risken att ett ersättningsfall medför att fondens miniminivå underskrids och föranleder ett kraftigt ökat avgiftsuttag. Avgiften riskerar därmed också att bli procyklisk eftersom ett förhöjt avgiftsuttag sannolikt kommer sammanfalla med en svag konjunktur och därför inträffa när instituten är som svagast.

Om betalningsåtaganden

Av direktivets artikel 10.3 framgår att garantifondens tillgångar till viss del får bestå av betalningsåtaganden. Ebas riktlinjer (Riktlinjer om betalningsåtaganden i enlighet med direktiv 2014/49/EU om insättningsgarantisystem⁹), fastslår en skyldighet för medlemsstaterna att ge insättningsgarantisystemet befogenhet att godta betalningsåtaganden upp till 30 procent av de tillgängliga finansiella medlen. Det följer dock inte någon motsvarande rättighet för instituten att betala sina avgifter i form av betalningsåtaganden. Möjligheten att godta betalningsåtaganden implementeras inte i svensk rätt.

Enligt Ebas riktlinjer ska garantimyndigheten meddela huruvida man följer eller avser följa riktlinjerna eller förklara varför man avviker. Riksgälden konstaterar att promemorian inte berör denna fråga och kommer följaktligen att meddela att garantimyndigheten inte kan följa Ebas riktlinjer.

Avgifter

Avgiftsmodellens utformning

Insättningsgarantidirektivets ansats att harmonisera avgiftsmodellen kommer att medföra en omfattande förändring av den svenska modellen för avgiftsberäkning. Eba har meddelat riktlinjer rörande avgiftsberäkningen (EBA/GL/2015/10 Riktlinjer om metoder för beräkning av avgifter till insättningsgarantisystem). I riktlinjerna lämnas viss nationell diskretion att inom givna ramar kalibrera modellen. Den nya avgiftsmodellen medför en högre grad av riskdifferentiering än nuvarande modell till följd av att antalet riskindikatorer ökar.

Promemorian föreslår att institutens sammanlagda avgifter fortsatt ska uppgå till ett belopp som motsvarar 0,1 procent av garanterade insättningar. Det aggregerade avgiftsuttaget fastställs således till en given andel av totala garanterade insättningar per varje årskifte. Denna konstruktion medför att avgiftsmodellen fortsatt kommer vara en

---

⁹ EBA/GL/2015/09, avdelning 2, del 1 8

top-down-modell där varje institut endast delvis kan påverka sin egen avgift. Institutens enskilda avgifter kommer följaktligen – i motsats till vad som anges i konsekvensanalysen – fortfarande att vara en funktion av de andra institutens risktagande (som det mäts av modellens nyckeltal). En uppenbar kritik är att avgiftens förmåga att styra branschen mot lägre risk rimligen minskar då koppling mellan institutens aggregerade risknivå och avgiftens totala storlek saknas.

För att undvika att varje enskilt instituts avgift är beroende av övriga instituts nyckeltal krävs i stället en bottom-up-modell. En fullständigt riskavspeglande avgiftsmodell ryms inte inom de ramar som Eba ställt upp, men en tydlig förbättring kan uppnås genom att avgiften relateras till de enskilda institutens garanterade insättningar i stället för hela kollektivets. Varje instituts avgift skulle då vara oberoende av övriga instituts avgift och i stället uppgå till 0,1 procent av de egna garanterade insättningar plus/minus en riskjusteringsfaktor.

Med denna konstruktion kommer varje instituts avgift att hamna inom ett spann runt den fastställda andelen (0,1 procent) av varje institutets egna garanterade insättningar. På så vis kan varje institut själv påverka var inom detta möjliga intervall avgiften landar genom att hantera den egna risknivån. I gengäld är det inte på förhand bestämt hur stor andel av totala garanterade insättningar som det årliga avgiftsuttaget kommer uppgå till. Ebas riktlinjer föreslår att riskjusteringsintervallet maximalt bör uppgå till 50–200 procent vilket, givet ett riktvärde på 0,1 procent av garanterade insättningar, skulle medföra att varje instituts avgift landa inom intervallet 0,05–0,2 procent av dess garanterade insättningar.

En uppenbar fördel är att modellen då beaktar och kan få en styrande effekt på aggregerad risk eftersom det totala avgiftsuttaget påverkas av institutens totala risk. Dessutom skulle transparensen runt avgiften öka för enskilda institut eftersom de känner sina egna ingångsvärden, kan relatera dessa till avgiften och förstå hur avgiften kan påverkas.

Riksgälden föreslår därför att 12 § andra stycket i stället anger att institutens avgift för ett år ska utgå från ett belopp som motsvarar 0,1 procent av *varje instituts* garanterade insättningar samt att detta belopp ska riskjusteras.

Återställande av målnivån inom sex år

Av 15 a § andra stycket IGL framgår att om de behållna avgiftsmedlen minskar till mindre än två tredjedelar av målnivån ska nivån återställas inom sex år. I de bestämmelser som reglerar avgiftsuttaget (12 § och 13 §) saknas dock koppling till bestämmelserna om återställandet av målnivån. Där anges enbart att avgiften ska uppgå till motsvarande 0,1 procent av insättningarna och att avgiften ska bestämmas med hänsyn till institutets risknivå. För att ge garantimyndigheten ett tydligt mandat att återställa målnivån inom sex år bör det därför i 13 § läggas till att avgiften även ska bestämmas med beaktande av bestämmelserna rörande målnivån 15 a § andra stycket. Vidare bör det framgå att det sammanlagda avgiftsuttaget, om målnivån ska återställas

inom sex år, kan bli högre än 0,1 procent av garanterade insättningar, eller – för det fall Riksgäldens förslag införlivas – att institutens avgift kan utgå från ett belopp som överstiger 0,1 procent av garanterade insättningar. Detta bör framgå av 12 § IGL.¹⁰

Förslag: 13 § [...] Avgiften ska bestämmas med hänsyn till institutets risknivå *och med beaktande av bestämmelsen i 15 a §.*

I 12 § IGL bör ett tillägg göras att avgiften för ett år får överstiga, eller – om Riksgäldens förslag införlivas – får utgå från ett belopp som överstiger 0,1 procent.

Extra avgifter

Av 13 a § IGL följer att det ska tas ut en extra avgift om de behållna avgiftsmedlen inte är tillräckliga för att betala ut ersättning. Det framgår inte hur länge den extra avgiften ska tas ut. Här bör framgå att det inte är fråga om en engångsavgift utan att avgiften ska tas ut till dess att underskottet har återhämtats. Det bör också tydliggöras att instituten ska vara skyldiga att betala räntekostnaderna för de lån som krävs för att finansiera underskottet (jämför 27 kap. 7 § lagen om resolution).

Om ett underskott är för stort för att återhämtas med extra avgifter under ett enskilt år, uppstår en situation där ordinarie avgifter och extra avgifter kommer att tas ut parallellt. För att skapa tydlighet kring hur den extra avgiften ska beräknas bör det framgå av promemorian vid vilken *tidpunkt* underskottets storlek ska beräknas. Om avsikten är att extra avgifterna ska täcka hela det ursprungliga underskottet, måste den summa som ska inhämtas med extra avgifter beräknas vid tidpunkten underskottet uppstod, och inte vid den tidpunkt avgiftsuttaget görs (eftersom de ordinarie avgifterna bidrar till att minska underskotten). Här kan noteras att motsvarande diskussion finns i fråga om resolutionsavgifterna (se sid. 641 i lagrådsremissen). Där föreslås en modell där underskottet ska täckas i sin helhet av en extra avgift (tilläggsavgift), dvs. den ordinarie avgiften får inte avräknas mot underskottet. Riksgälden bedömer att det är rimligt att tillämpa samma princip i detta fall.

Oavsett om avgiftsuttaget under ett år överstiger 0,1 procent av garanterade insättningar till följd av att fondens värde minskat till två tredjedelar av målnivån och måste återställas inom sex år (15 a § IGL) eller på grund av att extra avgifter måste tas ut eftersom de behållna avgiftsmedlen inte är tillräckliga för att betala ut ersättning (13 a § IGL) anser Riksgälden att avgiftsuttaget ska följa samma avgiftsmodell. Det bör framgå att den extra avgiften ska riskjusteras på samma sätt som den årliga avgiften. För att även eventuella extra avgifter ska omfattas av garantimyndighetens föreskrifter bör hänvisningen i 13 § fjärde stycket IGL till *årligt* avgiftsuttag strykas så att det i stället framgår att garantimyndigheten får meddela föreskrifter om beräkningen av avgiften.

---

¹⁰ Om exempelvis ett ersättningsfall leder till att hela fonden utbetalas, måste det årliga avgiftsuttaget uppgå till 0,134 procent av garanterade insättningar för att återställa fonden till målnivån inom sex år.

Placering av inbetalda avgifter

Promemorian anger att gällande placeringsregler uppfyller insättningsgarantidirektivets krav på tillåtna placeringstillgångar. Det leder till slutsatsen (s. 37): ”Det finns inga skäl att vid genomförandet av insättningsgarantidirektivet införa någon annan ordning.”

Riksgälden delar inte denna uppfattning. Förslag om att insättningsgarantifonden ska omvandlas till en vanlig garantireserv på ett konto i Riksgälden har framförts flera gånger. Senaste behandlades frågan av Finanskriskommittén (SOU 2013:6). Kommittén hänvisade till – och tillstyrkte – det förslag som lades fram av Insättningsgarantiutredningen (SOU 2005:16). Riksgälden har i remissvar på dessa utredningar stött förslaget att omvandla insättningsgarantifonden till en garantireserv.

Skälen för detta är både principiella och praktiska. Förändringen skulle anpassa insättningsgarantin till den modell som gäller för likartade finansieringssystem i staten, i första hand stabilitetsfonden och den blivande resolutionsreserven, liksom för övriga statliga garantisystem. Lösningen med reserver i form av konton i Riksgälden ansluter i sin tur till principen att staten inte bygger upp fonder för specifika ändamål. Detta säkerställer att statskulden inte är större än nödvändigt. Samtidigt ger det staten största möjliga flexibilitet att låna upp medel när de behövs, oavsett vilka utbetalningar som ligger bakom lånebehovet.

Med hänsyn till dessa fördelar – och till att det sedan tidigare finns ett berett underlag – anser Riksgälden att det finns goda skäl att i samband med en översyn av insättningsgarantilagen även genomföra förslaget att ta bort möjligheten att placera inbetalda avgifter i statspapper.

Fondens innehav och behållna avgiftsmedel

I 15 a § IGL refereras till behållna avgiftsmedel. Men det är inte endast avgiftsmedel i strikt mening som tas med i beräkningen utan samtliga tillgängliga medel (och eventuella andra tillgångar) ska tas med. Om insättningsgarantin efter ett ersättningsfall genom regress återfått medel från konkursboet, ska t.ex. dessa tas med i beräkningen. Direktivet talar vidare om tillgängliga finansiella medel (artikel 10.2).

Därför bör ”behållna avgiftsmedel” i 15 a § IGL ändras till ”tillgängliga medel”.

Vid ett ersättningsfall eller om insättningsgarantimedel används vid resolution får insättningsgarantisystemet (i regel) tillgångar i utbyte mot de medel som betalas ut (t.ex. regressfordringar eller aktier). Det framgår inte hur sådana tillgångar ska tillgodoräknas fonden. Med dagens avgiftskonstruktion spelar detta mindre roll, men med promemorians avgiftsmodell – där avgifterna kopplas till behållningen i fonden (både vid två tredjedelar av målnivån och vid ett underskott) – är det däremot av betydelse huruvida förvärvade tillgångar får tillgodoräknas fonden eller ej. I lagrådsremissen som avser implementeringen av resolutionsdirektivet har föreslagits att tillgångar som erhållits till följd av resolutionsåtgärder ska föras till resolutionsreserven (27 kap. 5 §

lagen om resolution). Riksgälden förespråkar att en motsvarande modell tillämpas även för insättningsgarantin.

Vidare uppstår frågan hur man ska se på garantimyndighetens regressfordran vid ett ersättningsfall innan utdelning skett. Om exempelvis garantimyndighetens fordran mot konkursboet värderas till 80 procent av utgiven ersättning, bör denna fordran få räknas in i behållningen även om utbetalning från konkursboet ännu ej har skett. Annars kan garantimyndigheten tvingas att göra stora extra avgiftsuttag för att återställa målnivån, trots att man med utdelningen på regressfordran kan förväntas återställa behållningen till målnivån.

Övrig användning av garantins medel

Finansiera institut under resolution

Genom den nya lagen om resolution införs befogenheter för staten att skriva ner och/eller konvertera skulder utanför konkurs. Garanterade insättningar är dock undantagna och kommer således under inga omständigheter kunna bli föremål för nedskrivning eller konvertering. I stället ska insättningsgarantisystemet bidra med medel motsvarande det förlust- och återkapitaliseringsbelopp som garanterade insättare hade fått svara för om de inte vore undantagna.

I krishanteringsdirektivet som ligger till grund för lagen om resolution finns dock krav på att medlemsstaterna ska införa regler som begränsar hur stora bidrag som får göras. Som huvudregel får bidraget inte överstiga 50 procent av insättningsgarantins målnivå. Medlemsstaterna får dock enligt samma artikel sätta en högre nivå än 50 procent.¹¹

Det främsta skälet till att insättningsgarantisystemets bidrag begränsas på detta sätt torde vara att undvika att insättningsgarantisystemet töms på medel och att allmänhetens förtroende för garantin därmed riskerar att urholkas.

I regeringens lagrådsremiss Genomförande av krishanteringsdirektivet hanteras inte frågan om hur begränsningen till 50 procent av målnivån bör genomföras i svensk rätt. Regeringen har i stället ansett att det ställningstagandet bör göras i samband med genomförandet av det omarbetade insättningsgarantidirektivet. Något sådant ställningstagande görs dock inte i den remitterade promemorian.

I ovan nämnda lagrådsremiss (s. 656) konstaterar regeringen att begränsningsregeln kan komplicera finansieringen av ett resolutionsförande. Riksgälden delar denna syn och för att undvika att hamna i en sådan situation anser Riksgälden att Sverige bör utnyttja direktivets möjlighet att sätta en högre procentsats än 50 procent.

---

¹¹ Observera att den svenska versionen av krishanteringsdirektivet innehåller en felöversättning i artikel 109.5, jfr den engelska versionen där det framgår att medlemsstaten får sätta en högre nivå

Eftersom den svenska insättningsgarantin är statligt administrerad och dessutom har en obegränsad lånerätt hos Riksgälden, finns i grunden inga skäl att lägga några andra begränsningar på hur stor del av insättningsgarantisystemets medel som får användas annat än vad som följer av krishanteringsdirektivet, dvs. att bidraget aldrig ska vara större än den ersättning som hade utbetalats vid konkurs. Det förefaller dessutom olämpligt att insättningsgarantin skulle hamna i bättre ställning till följd av att ett institut hanteras genom resolution än genom konkurs. Som huvudregel bör därför insättningsgarantin i så stor utsträckning som möjligt bära de nedskrivningar som faller på garanterade insättningar också vid resolution.

Riksgälden anser inte att det behövs något tak över huvudet taget men givet att ett sådant måste införas bör procentsatsen sättas till minst 200 procent av målnivån. Riksgälden bedömer att denna nivå är tillräcklig för att garantifonden, under de flesta omständigheter, ska kunna bidra med det förlust- och återkapitaliseringsbelopp som kan förväntas falla på garanterade insättningar vid resolution.

Annan användning av garantins medel

Enligt artikel 11.3 får insättningsgarantin medel även användas för s.k. alternativa åtgärder. Promemorian föreslår dock att inte utöka garantimyndighetens mandat att använda fonderade medel för sådana alternativa åtgärder.

Riksgälden anser att det bör införas en möjlighet till alternativ användning av insättningsgarantins medel om detta kan antas leda till lägre kostnader för insättningsgarantin utan att försämra insättarnas skydd. När ett kreditinstitut efter en tillståndsåterkallelse avvecklas genom likvidation ska insättarnas medel återbetalas av institutet. Detta kan leda till likviditetsproblem för institutet i likvidation. För att undvika en konkurs i ett sådant fall kan det vara bättre för insättningsgarantin att lämna ett tillfälligt likviditetsstöd till institutet i likvidation under kontrollerade former för återbetalning av garanterade insättningar. Om likvidationen kan slutföras under ordnade former blir belastningen på garantisystemet sannolikt mindre än om institutet försätts i konkurs.

Det kan även uppstå situationer där det är bättre för insättningsgarantin att medverka till en överföring av det fallerande institutets garanterade insättningar till ett annat institut. En sådan överföring skulle sannolikt ge insättarna en ökad tillgänglighet till sina insättningar i samband med institutets fallissemang. Att använda insättningsgarantins medel för att möjliggöra en överlåtelse av institutets insättningar till en annan aktör har i andra länder ofta visat sig vara en mindre kostsam lösning än ett fullbordat ersättningsfall.

Frågan om alternativ användning av insättningsgarantins medel bör utredas ytterligare.

Utbetalning av ersättning

Utbetalningstid

Förkortad utbetalningstid

Riksgälden tillstyrker promemorians förslag om att utbetalningsperioden om sju arbetsdagar införs direkt och att möjligheten att tillämpa en successiv förkortning av utbetalningsperioden därmed inte utnyttjas. Direktivets övergångsbestämmelser medför förvisso att garantimyndigheten under en tid tillåts tillämpa en längre utbetalningsperiod men samtidigt följer en skyldighet att på begäran från insättaren erbjuda en delbetalning inom fem arbetsdagar. Riksgälden bedömer att det är mer komplicerat att skapa system för ansökning och utbetalning av delbelopp än att leva upp till sjudagarskravet omgående.

Riksgälden instämmer med promemorians tolkning av att den förändrade formuleringen vad gäller utbetalningstiden. Formuleringen har ändrats från att ange att ersättningen ska betalas ut till att ersättningen ska göras tillgänglig vilket tolkas som att garantimyndigheten ska ha vidtagit de åtgärder som ankommer på myndigheten för att en utbetalning ska kunna ske inom sju arbetsdagar.

Detta utesluter inte att det kan krävas en insats från den ersättningsberättigade för att ersättning ska kunna utbetalas inom den förkortade utbetalningstiden. Ett exempel är om en utbetalning ska ske till en ersättningsberättigads konto. Den ersättningsberättigade måste då ha lämnat uppgift om konto till garantimyndigheten i samband med att ersättningsfallet inträffade så att förutsättning finns för garantimyndigheten att också göra ersättningen tillgänglig för att överföras till angivet konto inom sju arbetsdagar.

Upps skjuten utbetalning i särskilda situationer

I 9 a § IGL anges ett antal fall när sjudagarsfristen inte behöver hållas. Detta är en implementering av artikel 8.5.

Den första punkten i 9 a § IGL motsvarar första delen av artikel 8.5 a insättningsgarantidirektivet. Direktivets ordalydelse har en något vidare utformningen genom att begreppen ”person” och ”återbetalning” används i stället för lagtextens ”insättaren” och ”ersättning”. Direktivet ger klarare uttryck för att bestämmelsen är tillämplig även om det rör en insättare som har rätt till ersättning, men det är oklart om utbetalningen kan ske till den aktuella personen. Så kan vara fallet, t.ex. om det rör en underårig eller en person som har förvaltare enligt föräldrabalken. Ett konto kan även enligt uppgift från institutet vara föremål för överförmyndarspär. I dessa fall är det klart vem som är insättare och har rätt till ersättning. Dock kan garantimyndigheten behöva ytterligare tid för att utreda hur utbetalning ska ske för att den ersättningsberättigade insättaren ska skyddas i enlighet med den aktuella lagstiftningen. Garantimyndigheten kan behöva kontakta förmyndare, överförmyndare eller förvaltare för att utröna vart utbetalning ska ske. Enligt Riksgälden omfattas dessa fall av

artikel 8.5 a och utbetalningsfristen behöver inte iakttas. Detta bör komma till tydligare uttryck i lagtexten genom att punkten får följande lydelse: *om det är oklart om en person har rätt att erhålla utbetalning av ersättningen.*

Uppskjuten utbetalning vid rättstvist

Enligt 9 a § 2 IGL behöver utbetalning inte heller ske inom sjudagarsfristen om insättningen är föremål för rättstvist. Begreppet rättstvist ("legal dispute") bör tolkas vitt och omfatta alla fall där en insättning är föremål någon form av rättsliga åtgärder. Det kan förutom tvist i domstol eller dylikt röra utmätning, kvarstad, konkurs eller straffprocessuella tvångsmedel som penningbeslag och dispositionsförbud.

Uppskjuten utbetalning vid restriktiva åtgärder

Vad gäller restriktiva åtgärder som beslutats kan det endast vara fråga om sådana restriktiva åtgärder som är bindande i Sverige, dvs. antingen sådana restriktioner och sanktioner som utfärdats av riksdagen eller regeringen (se t.ex. lagen [1996:95] om vissa internationella sanktioner) eller sådana av EU beslutade sanktioner som har direkt verkan i Sverige. Sanktioner beslutade av andra nationella regeringar kan inte avses. Vidare bör det klargöras att om insättningen omfattas av en sådan bindande restriktiv åtgärd ska ersättningen hållas inne till dess den restriktiva åtgärden hävs.¹²

Innehållande av utbetalning

Enligt 4 b § IGL omfattas inte en insättning som enligt lagakraftvunnen dom varit föremål för bl.a. penningtvättsbrott av garantin. Om åtal har väckts för sådana brott, ska ersättningen tills vidare hållas inne.

Den 1 juli 2014 infördes lagen (2014:307) om straff för vissa penningtvättsbrott. Samtidigt ändrades lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall. Bland annat infördes de nya tvångsmedlen penningbeslag och dispositionsförbud. En insättning kan vara föremål för dessa tvångsmedel utan att åtal har väckts (eller att det föreligger lagakraftvunnen brottmålsdom). Dessa tvångsmedel omfattas dock inte av bestämmelsen i 4 b § IGL.

Det bör därför förtydligas att i 4 b § andra stycket IGL att utbetalning av ersättning enligt insättningsgaranti ska hållas inne om insättningen är föremål för penningbeslag eller dispositionsförbud.

Utbetalningsvaluta

Av direktivets artikel 6.4 framgår att om kontots valuta var en annan än utbetalningsvalutan ska omräkning ske enligt den växelkurs som gällde dagen för ersättningsrättens inträde. Vad gäller omräkning mellan valutor kan det bli fråga om

---

¹² Direktivet anger inte att insättningar som är föremål för sanktioner undantas från insättningsgarantin.

omräkning såväl till som från kronor, beroende på i vilken valuta utbetalning ska ske och i vilken valuta insättningen var denominerad.

4 § tredje stycket bör därför ha följande lydelse: Om *ett belopp* ska räknas om *mellan olika valutor* ska den valutakurs tillämpas som gällde dagen för ersättningsrättens inträde.

Metoder för att göra utbetalning

Riksgälden tillstyrker promemorians förslag om att garantimyndigheten ges möjlighet att via ett kreditinstitut eller en clearingorganisation hämta in uppgifter från insättaren om till vilket konto ersättning ska betalas ut. Riksgälden bedömer att förslaget är av mycket stor vikt för att säkerställa att en ersättning kan göras tillgänglig inom sju arbetsdagar.

Återbetalning av ersättning

Riksgälden tillstyrker promemorians förslag att en insättare ska vara skyldig att återbetala felaktigt erhållen ersättning oavsett om insättaren var i god tro när ersättningen erhålls. Som påpekas i promemorian kommer sannolikt många insättare erhålla ersättningen innan de fått en beslutsunder rättelse. Därmed skulle det vara svårt att visa att mottagaren befann sig ond tro när vederbörande mottog beloppet.

Information om insättningsgarantin

Information till insättare

Grundläggande information

I lagen om insättningsgaranti finns krav på instituten att informera om insättningsgarantin. Bristande kännedom om insättningsgarantin kan dels innebära att konsumenterna gör oinformerade val och riskerar att drabbas av förluster, dels öka risken för uttagsstormningar.

Riksgälden har vid två tillfällen genomfört mätningar av kunskapsnivån. Mätningarna visar att kunskapsnivån är låg bland majoriteten av de tillfrågade, oavsett kön och ålder. En eventuell kommunikations satsning borde därför riktas till en bred målgrupp.

Erfarenheter från andra länder visar att de effektivaste insatserna är sådana som kan samordnas med branschen. Framtagandet av en symbol som de anslutna instituten använder i anslutning till kontot, t.ex. på webbplats, kontoutdrag eller i broschyr har till exempel visat sig vara en effektiv åtgärd både vad avser kostnad och långsiktigt genomslag.

Dessa typer av insatser är dock effektivast om hela branschen sluter upp bakom insatsen. Riksgälden har undersökt alternativet att genom skriftliga avtal med varje medlemsinstitut avtala om denna typ av åtgärder men det bedöms praktiskt svår genomfört. Därför bör garantimyndigheten ges möjlighet att föreskriva om hur och på vilket sätt instituten ska lämna information om insättningsgarantin.

Riksgälden föreslår därför att ett sådant bemyndigande ges till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Bemyndigande rör åliggande för enskilda och behöver därför meddelas i lag.

Krav på informationspråk

Promemorian föreslår att insättningsgarantidirektivets språkrav avseende insättningsgarantisystemet bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Detta framgår dock inte av lagtexten. Då detta rör ett åliggande för enskild är det tveksamt om det kan meddelas i förordning (utan bemyndigande i lag). Riksgälden föreslår att lagtexten kompletteras med rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om språkrav.

Övergång till ett annat insättningsgarantisystem

Promemorian föreslår att avgifter som har betalats in under de senaste tolv månaderna före ett instituts övergång till ett annat garantisystem ska överföras till det andra garantisystemet. Denna bestämmelse är ett införande av artikel 14.3 i insättningsgarantidirektivet.

Riksgälden anser att promemorians förslag överensstämmer med direktivets ordalydelse, men efterlyser ett förtydligande i lagen kring vilka avgifter som ska överföras. Även om det inte uttrycks explicit i direktivet bedömer Riksgälden att den enda rimliga tolkningen är att det är avgifter *avseende* de senaste tolv månaderna som institutet har tillhört det svenska garantisystemet som ska överföras – inte de avgifter som faktiskt har betalats in.

Denna tolkning innebär en enhetlig praktisk tillämpning om vilken finansiering som kommer att överföras och påverkas inte av vid vilken tidpunkt ett årligt avgiftsuttag har genomförts eller hur många dagar ett institut tillhört garantin under det år flytten görs.

Detta bör komma till tydligare uttryck i lagen genom att 14 § tredje stycket får följande lydelse: Om ett institut helt eller delvis övergår till att omfattas av ett annat insättningsgarantisystem inom EES, ska de avgifter som institutet betalar in enligt 13 § *avseende* de senaste tolv månaderna före övergången överföras till det andra insättningsgarantisystemet.

Riksgälden gör i anslutning till detta avsnitt även följande notering. Enligt direktivets artikel 10.2 ska en miniminivå fastställas för de tillgängliga finansiella medlen. En medlemsstat kan välja att inte ta ut årliga avgifter när målnivån har nåtts. För de garantisystem där avgifter inte tas ut när målnivån har uppnåtts uppstår situationen att någon avgift inte har tagits ut under de senaste tolv månaderna som ska överföras till ett annat garantisystem. Det innebär att någon överföring av avgifter eventuellt inte kommer att ske i samband med att ett institut övergår från ett annat garantisystem till det svenska.

Samarbete och informationsutbyte

Rapportering av garanterade insättningar till Eba

Av artikel 10.10 framgår att medlemsstaterna senast den 31 mars varje år ska informera Eba om vilket belopp som garanterade insättningar uppgår till i medlemsstaten och de tillgängliga finansiella medel som deras insättningsgarantisystem förfogade över den 31 december föregående år. Eba ska också informeras om den metod som används för beräkning av avgifter samt förekomsten och innehållet i samarbetsavtal som har ingåtts med andra insättningsgarantisystem som omfattas av insättningsgarantidirektivet.

Av promemorian framgår inte vem som ska rapportera uppgifterna till Eba. Enligt gällande regelverk sker ingen rapportering till Eba från garantimyndigheten. Någon teknisk infrastruktur för att löpande hämta in och sammanställa denna typ av information från instituten finns inte hos Riksgälden. Riksgälden noterar att uppgifterna förvisso rör garantimyndighetens ansvarsområde men efterfrågar ett förtydligande om vem som ska ansvara för rapporteringen samt framför följande vad gäller den rapportering som införs avseende institutens garanterade insättningar den 31 mars.

Vad gäller rapportering av institutens garanterade insättningar anser Riksgälden att dessa uppgifter skulle kunna rapporteras till Eba av Finansinspektionen. Skälen är följande. Dels finns en teknisk infrastruktur i vilken instituten rapporterar data till Finansinspektionen. Motsvarande saknas mellan garantimyndigheten och instituten. Dels har de uppgifter om garanterade insättningar som måste rapporteras till Eba den 31 mars för de flesta bolag som omfattas av insättningsgarantin ännu inte reviderats. Det innebär att uppgifterna inte kan användas av garantimyndigheten som en del av det årliga avgiftsuttaget. Uppgifterna om insättningar som ska rapporteras till Eba kommer således hämtas in enbart för vidare rapportering till Eba.

För att inte öka institutens rapporteringskrav till garantimyndigheten med uppgifter som i övrigt inte bedöms kunna användas i garantimyndighetens verksamhet, samt för att utnyttja en redan befintlig teknisk lösning mellan instituten och Finansinspektionen bör detta tas i beaktande vid besked om vem som ska inhämta respektive ansvara för rapportering av garanterade insättningar den 31 mars till Eba.

Riksgälden föreslår att uppgifter om garanterade insättningar som ska rapporteras den 31 mars rapporteras av instituten till Finansinspektionen i samband med att instituten rapporterar andra data till Finansinspektionen. Även den slutliga rapporteringen till Eba bör genomföras av Finansinspektionen.

Vad gäller rapportering av övriga uppgifter till Eba (tillgängliga finansiella medel, metod för avgiftsberäkning samt samarbetsavtal) finns dessa hos garantimyndigheten och kan därför rapporteras direkt av garantimyndigheten.

Bemyndigande att ingå internationella överenskommelser

Riksgälden tillstyrker att garantimyndigheten genom ändring av Riksgäldens instruktion bemyndigas att ingå samarbetsavtal med utländska myndigheter. Det är väsentligt att sådana bindande avtal kan ingås. Dagens situation där endast icke bindande MoU kan ingås är otillfredsställande. Vidare är avtal en förutsättning för att sekretessbestämmelsen i 30 kap. 11 § OSL ska kunna tillämpas.

För att utbetalning ska kunna ske vid ett ersättningsfall är det nödvändigt att garantimyndigheten har ingått samarbetsavtal med hemlandets eller värdlandets garantimyndigheter. Möjligheten till komplettering av garantin enligt 3 § IGL (se avsnitt 5.2) följer dock inte direkt av insättningsgarantidirektivet. Regeringens bemyndigande måste även omfatta att ingå samarbetsavtal vid garantikomplettering enligt 3 § IGL.

Överklagande

Överklagande – ersättningsrättens inträde

Insättningsgarantin anses träda in först när Finansinspektionens beslut enligt 8 § är verkställbart.¹³ Ett beslut blir som huvudregel verkställbart först när det har vunnit laga kraft. Garantimyndigheten kan betala ut ersättning först när insättningsgarantin trätt in. Alla beräkningar av saldo, valutakurser och upplupen ränta utgår vidare från den dag garantin träder in. Utbetalningsfristen räknas däremot från den dag beslutet meddelas. Detta innebär att om Finansinspektionens beslut inte är verkställbart innan utbetalningsfristen löpt ut, kan utbetalning inte ske och Sverige bryter mot direktivet.

I nu gällande lagstiftning har detta lösts genom särskilda överklaganderegler som innebär att om beslutet överklagas ska finnas ett lagakraftvunnet beslut inom 13 dagar. Därmed återstår med nuvarande utbetalningsfrist sju dagar för garantimyndigheten att beräkna ersättningen och genomföra utbetalningen om Finansinspektionens beslut skulle överklagas.

Enligt promemorians förslag tas den särskilda ordningen rörande överklagande till prövningsnämnden bort. I stället ska beslutet överklagas till förvaltningsrätt i normal ordning. Beslutet vinner alltså inte laga kraft, även om det inte överklagas, förrän tidigast 21 dagar från det att institutet fått del av Finansinspektionens beslut.¹⁴ Därför föreslås att Finansinspektionen *får* förordna om att beslutet ska gälla omedelbart. Det innebär att beslutet i sådant fall bli omedelbart verkställbart (och garantin träder in).

Om Finansinspektionen inte skulle meddela att beslutet gäller omedelbart innebär det att direktivets tidsfrister inte kommer att kunna upprätthållas (eftersom beslutet i sådant

---

¹³ SOU 2009:41 s.205f och 207ff prop. 2010/11:109:109 s. 27ff. Om insättningsgarantin utlöses på grund av konkurs så är konkursbeslutet omedelbart verkställbart, se 16 kap 4 § konkurslagen. Det betyder att insättningsgarantin vid konkurs inträder omedelbart.

¹⁴ Se 23 § förvaltningslagen

fall bli verkställbart först när beslutet inte längre kan överklagas). Detsamma gäller om domstol skulle meddela inhibition av Finansinspektionens beslut.

Riksgäldens föreslår därför att Finansinspektionens beslut enligt 8 § IGL *ska* gälla omedelbart; jfr 30 kap. 1 § tredje stycket i förslaget till lag om resolution samt 16 kap. 4 § konkurslagen. Vidare bör domstols möjlighet att meddela inhibition av Finansinspektionens beslut begränsas; jfr 30 kap. 4 § förslaget till lag om resolution.

Direktivet tycks även utgå ifrån att beräkningen av ersättningens storlek ska ske per den dag beslut meddelas, inte den dag skyddet inträder, om detta skulle vara en senare dag; se t.ex. artikel 7.5 i insättningsgarantidirektivet.

Övrigt

Under den korta tidsperioden mellan Finansinspektionens beslut enligt 8 § IGL och den första utbetalningen av ersättning sker, kan det inträffa omständigheter som gör att institutet på nytt har kapacitet att betala ut insättningar. En likvidator kan t.ex. ha hittat en förvärvare av verksamheten som tryggar insättarnas tillgång till sina insättningar. För att ersättning i sådant fall inte ska behöva betalas ut bör Finansinspektionen ha en uttrycklig möjlighet att återkalla sitt beslut enligt 8 § IGL, om det sker innan garantimyndigheten har påbörjat utbetalning av ersättning.¹⁵

I detta ärende har riksgäldsdirektören Hans Lindblad beslutat efter föredragning av analytikern Mats Ekstrand. I den slutliga beredningen har även, Jonas Opperud, senior jurist, och Charlotte Rydin, avdelningschef och chefsjurist, medverkat.

Hans Lindblad

Mats Ekstrand

---

¹⁵ Inte klart att detta kan ske med stöd av 27 § förvaltningslagen. Är en omprövning till nackdel för t.ex. insättarna?